

Функціонування антропонімів у турецькій поезії початку ХХ століття

О. А. Вірник

Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: OlgaPysh89@uk.net

Paper received 14.11.20; Accepted for publication 27.11.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2020-241VIII72-14>

Анотація. Стаття присвячена дослідженню антропонімів у мові турецької поезії початку ХХ ст. та функціям, які вони виконують у художньому тексті. Дослідження проводиться на матеріалі поезії турецьких поетів початку ХХ століття (Е. Б. Корюєрек, Х. Ф. Озансой, Ю. З. Ортач, О. С. Орхон, Ф. Н. Чамлибель). Протягом останніх років основна увага лінгвістичних досліджень була зосереджена на лексиці, яка відображає культурні та етнічні особливості певної нації, її розуміння і сприйняття світу. Антропоніми є важливим мовностилістичним засобом національної або регіональної ідентифікації персонажів, вони часто характеризують рівень національної мовної свідомості денотатів, аналіз якої знаходиться в полі актуальних питань лінгвокультурології. Імена людей одночасно знаходяться в мовній і культурній площинах, вони зберігають у собі певну соціальну інформацію (національність, віросповідання, походження людини тощо). Крім того, вони часто мають певне емоційне навантаження, асоціації з реальними людьми, які колись жили, або з міфічними персонажами, відомими або популярними серед носіїв цієї етнокультури. У турецькій поезії початку ХХ століття часто зустрічається лексика, маркована характерним культурним компонентом, знання якої дозволяє читачеві зрозуміти і відчувати у повній мірі колорит турецької мови і культури. У цьому дослідженні, як приклад такої лексики, аналізуються антропоніми і їх функції в художньому тексті. У статті наводяться відповідні приклади антропонімів, їх переклад, джерела походження, історичні передумови формування таких імен, а також аналіз конотацій, які вони мають для турецького реципієнта. У поезії початку ХХ ст. антропоніми у великій мірі представлені іменами персонажів класичних літературних творів (*Лейла, Меджнун, Асли, Керем, Шірін, Фархад*), іменами тюркських правителів (*Огуз хан, султани Мехмед II Фатіх, Абдульмеджид*), іменами візантійських імператорів (*Константин, Юстиніан*), іменами визначних полководців Османської імперії (*Заганос паша, Турхан бей, Улубатли Хасан, Караджа паша*), іменами та прізвищами відомих постатей (*Недім, Фузулі, Нефі, Сінан*), серед яких найчастотнішим є *Аматюрк*, іменами, що пов'язані з релігіями (*Юнус, Алі, Авель та Каїн, Хідр, Ільяс, Ісус, Мухаммед, Мойсей* та ін.), а також символічними власними іменами та етнонімами. У результаті дослідження на матеріалі турецьких поезій було доведено, що антропоніми виконують різні функції у художньому тексті, відображають ціннісні пріоритети носіїв турецької мови і культури і є засобом реконструкції картини світу турецького етносу. Вивчаючи антропоніми і символи, які у них закодовані, ми досягаємо розуміння величезного пласту контекстуальної інформації, явищ, які відображають культурну та історичну специфіку нації, що є важливим засобом у процесі розуміння національної свідомості, менталітету і надає безперечну допомогу у процесі побудови конструктивного діалогу із носіями турецької мови.

Ключові слова: культурно-мовна компетенція, ономастика, власні назви, антропоніми, ономастичний простір, турецька поезія, інтертекстуальність, когнітивна база, етнос, національна свідомість.

Стаття присвячена дослідженню антропонімів на матеріалі поетичних творів турецьких поетів початку ХХ ст., які розглядаються в межах лінгвокультурології. Часте використання антропонімів у мові турецької поезії, їхня неповторність, колорит і вагомий інформаційний пласт, який у них закодований, досі залишається малодослідженим і зумовлює **актуальність** наукового дослідження з обраної теми.

Мета дослідження – виокремити антропоніми і проаналізувати їхні функції у поетичних творах турецьких письменників з опором на унікальність турецької культури. **Об'єктом** дослідження є літературно-художні антропоніми у турецькій поезії початку ХХ ст. **Предметом** дослідження є функціонування антропонімів у турецькій поезії зазначеного періоду. Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**: 1) виокремити антропоніми у турецькій поезії зазначеного періоду; 2) проаналізувати основні функції антропонімів у турецькій поезії початку ХХ ст.; 3) визначити джерельну базу та окреслити історичні передумови формування антропонімів у зазначених творах, щоб зрозуміти які конотації вони мають для носія турецької мови. **Матеріал дослідження** складають вірші турецьких поетів початку ХХ ст. Е. Б. Корюєрек (*Е. В. Корюєрек*), Х. Ф. Озансой (*Н. Ф. Озансой*), Ю. З. Ортач (*У. З. Ортач*), О. С. Орхон (*О. С. Орхон*), Ф. Н. Чамлибель (*Ф. Н. Чамлибель*).

У поезії початку ХХ ст. антропоніми великою мірою представлені іменами персонажів класичних літературних творів (*Лейла, Меджнун, Асли, Керем, Шірін, Фархад*), іменами тюркських правителів (*Огуз хан, султани Мехмед II Фатіх, Абдульмеджид*), іменами візантійських імператорів (*Константин, Юстиніан*), іменами

визначних полководців Османської імперії (*Заганос паша, Турхан бей, Улубатли Хасан, Караджа паша*), іменами та прізвищами відомих постатей (*Недім, Фузулі, Нефі, Сінан*), серед яких найчастотнішим є *Аматюрк*, іменами, що пов'язані з релігіями (*Юнус, Алі, Авель та Каїн, Хідр, Ільяс, Ісус, Мухаммед, Мойсей* та ін.), а також символічними власними іменами та етнонімами.

1. Перш за все зазначимо, що імена історичних / релігійних / літературних персонажів **можуть відображати соціально-психологічний тип людини – типового представника турецького соціуму**. Позитивні / яскраві / релігійні образи, у них закодовані, їхні характерні риси стають основою для вибору імені дитині, яка має схожі риси або якій бажать мати схожі риси. Таким чином, можна прослідкувати і проаналізувати систему цінностей, яка властива турецькому етносу.

Таких прикладів досить багато у турецьких поетів початку ХХ ст., зокрема у вірші Ф. Н. Чамлибеля «Пастуший струмок»:

*Göynünü Şirin'in aşkı sarınca
Yol almış hayatın ufuklarınca,
O hızla dağları Ferhat yarınca
Başlamış akmağa çoban çeşmesi [7]...*

*Огортаючи душу коханням Шірін,
Вирушає в простори життєвих далін,
Як прорубує гори Фархад, так і він,
Почав струменити пастуший струмочок ...*

Також вони зустрічаються далі у цьому ж вірші: *Vefasız Ash'ya yol gösteren bu, / Kerem'in sazına cevap veren bu. – Він той, хто невірний Асли вказав вірний шлях, / Це він на саз Керема відповідає; Leyla gelin oldu, Mecnun mezarda. – Лейла стала нареченою, а Меджнун*

на цвинтарі...

Ф. Н. Чамлибель у поемі «Стіни караван-сараю» знову звертається до імен персонажів літературних творів:

*Garibim namıma Kerem diyorlar
Ashl'mu el almış haram diyorlar
Hastayım derdime verem diyorlar
Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış'ım ben* [7].

*Я чужинець, мене Керемом звать,
Кажуть харам й прав на Асли не визнають,
Захворів, кажуть сухоти мабуть.
Я – Сатилмиш, син шейха з Марашу.*

2. Виконують функції алюзії. *Peri Kızı* [15, с. 262] – Чарівна Фея, у цьому тексті це ім'я головної героїні, а у розмовній турецькій мові його вживають у зверненні до дівчини, яка робить добрі справи [усне повідомлення носія мови]. *Peri* – фея, добрий дух, красуня, міфічне створіння, яке покликане творити добро і допомагати людям, образ, який виражає певні знання та уявлення про світ, має певне емоційно-експресивне забарвлення. Згадки про чарівних фей зустрічаються у фольклорі багатьох країн світу і наявність чарівної феї у творі О. С. Орхона також свідчить про історичні контакти тюркської культури з сусідніми.

Şahmaran [11, с. 498] – *Шахмаран*, міфічна істота в Ірані, Анатолії, Індії та ін. Ім'я іранського походження: шах – титул короля, правителя, а мар – це змія, відповідно до легенди – цариця змій, розумна та добропорядна наполовину жінка, наполовину змія, яка очолює надприродних істот, не старіє, але помираючи її дух набуває образу прекрасної дівчини. Історія її життя переплітається з появою лікаря Локмана, який відповідно до легенди був простим сільським парубком, який вперше побачив і закохався у Царицю Змій, а вона, поділившись своїми неймовірними знаннями щодо цілющих властивостей рослин та інших речей, зробила з нього відомого лікаря. Існує думка і про те, що прототипом іранського міфу могла стати давньогрецька легенда про Медузу Горгону [10; 14]. Нині Шахмаран є одним з символів м. Мардін (південний схід Туреччини) і одним з улюблених образів місцевих мешканців. Цікавою є традиція прикрашати свої домівки зображеннями Шахмаран серед місцевих мешканців, що свідчить і про оберегові функції цього образу.

Ashl та *Kerem* [9, с. 72; 11, с. 498] – *Асли та Керем*, символічні власні імена головних героїв романтичного дастану «Асли і Керем» (поширений у народів Закавказзя, Малої та Середньої Азії). Фабулою цього дастану є палке кохання мусульманина (азербайджанця) – Керема, сина Гянджінського хана Зіяда до християнки (вірменки) Асли – дочки вірменського священника Кара-Кешіша. Герої символізують любов, що вища і сильніша зазобонів. Водночас вона асиметрично приписує фанатизм немусульманам. Асли і Керем нині є досить поширеними іменами в Туреччині.

Keloğlan [9, с. 119; 11, с.218] – *Кельоглан*, казковий герой, який досягає своїх цілей за допомогою розуму та відваги. Має простий і скромний одяг, немає волосся (лисий), сирота. Цей герой символізує анатолійського юнака, зокрема, простого хлопця-сироту. Очевидно, тим самим турецькій нації приписуються риси головного героя і конструюються підстави для національної гордості мешканців Анатолії. Казки (і мультфільми) про *Кельоглана* досить популярні серед турецьких дітей.

Köroğlu [11, с. 450] – *Корогли*, легендарний герой і бард, який, як вважається, жив у XVI ст. Також цим іме-

нем називався епос тюркських (огузських) народів, що склався до XVII століття, і набув поширення на Близькому Сході і в Середній Азії. *Корогли* є символом боротьби і свободи у тюркських народних поетів.

Leyla ve Mecnun [9, с.72-73; 12, с. 770] – *Лейла і Меджнун*, герої відомого твору «Лейла та Меджнун», які належали до двох племен, між якими довгий час точилися міжособні війни. На основі цього сюжету на Сході написано багато поем (Нізамі, Джамі та Фузулі). Трагічні долі головних героїв нагадують долі Ромео та Джульєтти. Імена Лейли та Меджуна – це найулюбленіший символ абсолютного самовідданого кохання на Сході [2] і нині є досить поширеними іменами в Туреччині.

Şehrazat [11, с. 493] – *Шахерезада*, головна героїня відомого циклу арабських казок «1001 ніч».

Şirin ve Farhad [8, с. 72] – *Шірін та Фархад*, прецедентні імена головних героїв відсилають читача до твору «Фархад і Шірін», що є прецедентним текстом. «*Фархад та Шірін*» – це героїко-романтична поема Алішера Навої, яка символізує кохання, яке не купити за золото всього світу й безмежну владу та велич. Звичайно, це (асоціація себе / нації з цим твором і його героями) могло потішити національну гордість турків. Імена головних героїв мають певні асоціації у свідомості турецького народу: *Шірін* – це символ краси, молодості, високих ідеалів, непідкупності серця, щирості почуттів. *Фархад* – символ відважності, віри у кохану й у себе, він уособлює високі ідеали, не розмежує людей за суспільним положенням, і здатен піти на будь-які випробування заради коханої [16]. Ця пара образів апелює до ідеалів високого кохання і очевидно поети покликаються на них з метою викликати співвіднесення читачів із взірцями шляхетності [4].

3. Функція етнічної паспортизації (адресації свого персонажа до певного народу).

Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış [8, с. 76] – *Марашли Шейхоглу Сатилмиш*. *Марашли* – з міста Кахраманмараш, *Шейхоглу* – досл. «син шейха», його батько очевидно був шейхом Мевлевітського ордену. *Сатилмиш* – чоловіче ім'я, яке можна зустріти лише в районі Середньої Анатолії (досить відома особливість турецьких імен – це те, що вони надають інформацію з якого району чи області людина родом). Згідно з повір'ям міста Марашу – це ім'я дають в родині, де померло декілька дітей, і батьки ніби продають богу життя наступної дитини, щоб вона вижила [усне повідомлення носія мови]. Таким чином, ім'я повідомляє читачу про те, що герой твору родом з Марашу, вірогідно єдиний син у родині, батько якого був шейхом мевлевітського ордену, імовірно, Сатилмиш був військовим, який повернувся з Єменського фронту і загинув у горах від туберкульозу (у турецькій історії відомі трагічні події біля Сарикамишу та гір Аллахукбер (тур. *Allahüekber Dağı*)). Отже, Сатилмиш – це ім'я, яке викликає в уяві читача непросте життя юнака в Анатолії, та й ще трагічні події, пов'язані з тогочасними політичною та військовою ситуацією в країні. Апелює до стійкості, витривалості, рішучості та патріотизму турків.

4. Також власне ім'я у художньому творі може еволюціонувати у концепт. Імена персонажів набувають рис концептів національного характеру лише з помітним часовим відривком свого літературного буття, якщо твори, де живуть ці персонажі, стають класикою, одержують національну, чи світову славу (наприклад,

Шерлок Холмс А. Конан Дойла) [1]. У духовно-моральній свідомості турків виділяються такі концепти-персонажі літератури, як: *Лейла*, *Меджнун*, *Фархид*, *Шурін* та ін.

Atatürk [11, с.207; с. 241] – *Газі Атамюрк Мустафа Кемаль* (1881-1938) – керівник національно-визвольної революції в Туреччині (1918-1923 рр.), перший президент Турецької Республіки (1923-1938 рр.), «батько усіх турків». Атамюрк у Туреччині – це національний герой, чий образ можна зустріти всюди: на турецькій грошовій одиниці – лірі, в усіх урядових спорудах, навіть у кафе, перукарнях, вдома у самих турків дуже часто на видноті буде знаходитися портрет Атамюрка. Його іменем названий аеропорт у Стамбулі, університети та школи у різних містах Туреччини (університет імені Атамюрка в Ерзурумі, Середня школа імені Атамюрка в Анкарі та ін.), гідроелектростанція Атамюрк-Баражи, про нього написано багато книг, навіть укладений альбом будинків, де він жив та хоча б зупинявся на одну ніч під час своїх подорожей Туреччиною (у таких будинках зазвичай створено музеї). Цитати Атамюрка можна побачити скрізь, навіть на вулицях міст, у парках тощо. Маленькі турецькі діти малюють свої малюнки, де зображують членів родини та Атамюрка (що, наприклад, може викликати подив у іноземців). Тож, існує багато прикладів, які показують наскільки образ Атамюрка важливий і навіть основоположний у свідомості населення Республіки Туреччина, що обумовлено тими величезними трансформаціями, якими Туреччина завдячує своєму реформатору і першому президенту – Атамюрку. Таким чином, Атамюрк – це символ модернізації (вестернізації) та оновлення та вміння досягати своєї цілі попри усі труднощі.

Fatih [11, с. 498; 15, с.243] – *султан Мехмед II Фатих* (Завойовник) (1432-1481), османський султан, який у 1453 р. у віці 22 років завоював Константинополь, здійснивши мрію османів, що не вдалося багатьом його попередникам, і поклав кінець існуванню незалежних Візантійської імперії, Кримського ханства, Сербії, Морей, Трапезундської імперії, Боснії, Албанії. У Туреччині його вважають національним героєм, крім того, використовують його образ і завоювання Константинополя з метою підйому національного духу, посилення патріотизму на основі спільного великого минулого, великих завоювань, величчя османів та ін. У основі лежить визнання за Мехмедом ролі завойовника Стамбула – Османської столиці, імперського міста (столиці світу) матеріального атрибуту влади над світом. Вшанування Мехмеда Завойовника саме по собі симптом сили імперської традиції турків, що суперечила національній ідеї, опертій на Анатолію.

Oğuz Han [15, с. 13] – *Огуз Хан (Огуз-каган)*, у міфології огузів легендарний герой-прабатько. Його образ має риси культурного героя. Найбільш давні уявлення про Огуз Хана зафіксовані в уйгурському рукописі XV ст. «*Огуз-наме*», де розповідається, що Огуз Хан був зачатий матір'ю від променів світла (відомий міфологічний мотив чудесного народження) і вже народився богатирем. У юності Огуз Хан перемагав страшне чудовисько, яке пожирало табуни єдинорогів. Зовнішність Огуз Хана відображає тотемістичні уявлення давніх тюрків: «ноги його... подібні ногам бика, попереки – попереку вовка, плечі – подібні плечам соболя, а груди – грудям ведмедя». Чудовий помічник Огуз Хана, який вказує дорогу його війську і приносить йому перемогу – це сивий вовк,

який розмовляє людською мовою. Проявивши себе як богатир, Огуз Хан одружується з небесною дівочою, з якою у них народжуються три старші сини – Кун (сонце), Ай (місяць) і Юлдуз (зірка). Від другої жінки – земної красуні – три молодших сини – Кок (небо), Таг (гора) і Теніз (море). Оголосивши себе каганом, Огуз Хан здійснює завоювальні походи. Завершивши завоювання, він влаштує великий бенкет і розподіляє свої володіння між старшими і молодшими синами. У міфології багатьох сучасних тюркських народів (турків, азербайджанців, туркменів, узбеків, каракалпаків та ін.) присутній образ Огуз Хана як героя-прабатька [6]. Цей антропонім у тексті вимагає від читача фонових знань та асоціацій з часами сивої давнини, становленням тюркської державності тощо. Використання цього імені вказує на приналежність автора до тюркської культури, шанобливе ставлення до неї та досить глибоке ознайомлення з функціонуванням цього імені в тюркській етнокультурі [3].

Цікавими прикладами символічних антропонімів є *Еліф*, *Йосма*, *Лейла*, *Ляле* та *Нілюфер*. Усі ці імена зазнали діахронічних трансформацій, вийшли за рамки свого первинного походження, пов'язані з непересічними культурно-історичними подіями та явищами і **функціонують не лише як сучасні жіночі імена, але і як прецедентні**: *Еліф* – струнка, висока, правильна дівчина; *Йосма* 1) за османських часів використовувалося у значенні «красива дівчина», згодом – «красуня»; 2) до 30-40 рр. XX ст. використовувалося як жіноче ім'я (акцентуючи на системі цінностей і якостей людини турецького суспільства); 3) нині набуло негативних конотацій і використовується на позначення жінки, яка поводиться себе занадто відверто, вульгарно та ін.; *Лейла* 1) ім'я героїні класичного оповідання про кохання «Лейла та Меджнун»; 2) так називають дівчину, яка сильно закохалася і втратила голову від кохання; 3) розгублена, неуважна, відсторонена від реальності людина, яка робить неадекватні вчинки; *Ляле* – витончена, тремтлива, благородна; *Нілюфер* – чиста, порядна (можуть спостерігатися різні варіанти семантичного наповнення цих лексем відповідно до домінування тієї або іншої диференційної ознаки).

Крім того, турецьку культуру також характеризують такі концепти-власні назви (топоніми), як *Стамбул*, *Анкара*, *Бейоглу* та ін. Зокрема, *Анатолія* уособлює тюркські землі, територію, куди тюркські племена переселилися багато століть тому, яка стала для них справжньою батьківщиною. За нею сумують на чужині, в Анатолії живе справжній тюркський дух, рідний для кожного громадянина Туреччини. Анатолію ще називають «колискою турецької нації».

Висновок. Антропоніми є важливим мовностилістичним засобом національної або регіональної ідентифікації персонажів, а також служать для створення певного національного чи регіонального колориту, часто характеризують рівень національної мовної свідомості денотатів. Вони є важливим мовностилістичним засобом соціальної характеристики персонажів (соціальний статус). У літературно-художньому антропоніміконі також представляють емоційно-експресивні оцінки персонажів.

Основний струм «турецькості» задає вектори функціонування антропонімів у турецькій поезії. Зберегти і оспівати «своє», передати його наступним поколінням, захистити традиції народу від різноманітних загроз сучасного світу (космополітизація, європеїзація) – усе це визначає вимоги і до антропонімів у поетичному тексті.

Вони відіграють важливу, а іноді й основну роль у характеристиці їх носіїв, а подекуди, визначають ціннісні орієнтири для всієї нації. Антропоніми у турецькій поезії виконують переважно такі функції, як: функцію алюзії

до інших відомих творів, функцію адресації свого персонажа до певного (переважно турецького) народу та функцію концептуалізації антропонімів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карпенко О.Ю. Концептуалізація власних назв у художньому творі URL: http://karpenko.in.ua/wp-content/uploads/2013/01/Karp_O6.pdf (дата звернення 12.11.2020).
2. Пишньоха О. А. Етнокультурна лексика у творах турецького поета-хеджиста Н. Ф. Чамлибеля. Мова і культура: наук. журн. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого, 2016. Вип. 19. Т. I (181). С. 196-202.
3. Пишньоха О.А. Функціонування етнокультурної лексики в турецькій поезії ХХ століття: автореферат дис.... канд. філол. наук: 10.02.13 / О. А. Пишньоха. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2020. 18 с.
4. Пишньоха О.А., Покровська І. Л. Антропоніми як вагомі кванти етнокультурної інформації (на матеріалі турецької мови) // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Серія: філологічна. Випуск 39 том 2. Одеса, 2019. С. 132-135.
5. Пишньоха О. А., Покровська І. Л. Прецедентні імена в сучасній турецькій поезії. Антропоніми як вагомі кванти етнокультурної інформації (на матеріалі турецької мови): наук. вісн. Міжнародного гуманітарн. ун-ту. Серія: Філологічна. Одеса, 2019. Вип. 39, т. 2. С. 132-135.
6. Энциклопедия мифологии. URL: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_mythology/3411/ОГУЗ (дата звернення 10.05.2017).
7. Çamlıbel F.N. Han Duvarları. Toplu Şiirleri. 17. Baskı. *Yayıncılık*. İstanbul, 2012. 284 s.
8. Fuat M. Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi. 1. Cilt. Adam Yayıncılık ve Maatbaacılık A.Ş. İstanbul. 2016. 1-514 s.
9. Fuat M. Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi. Adam Yayınları A.Ş. İstanbul. 1996. 656 s.
10. İstanbul Ansiklopedisi. URL: <https://drive.google.com/file/d/0BxxPvlf/R2OWa3o5VVdnWUJIOFU/edit> (дата звернення 18.11.2018).
11. Kahyaoglu O. Modern Türkçe Şiir Antolojisi. Cilt 1 / 1920-1960. Ayrıntı Yayınları. İstanbul, 2015. 606 s.
12. Kahyaoglu O. Modern Türkçe Şiir Antolojisi. Cilt 2 / 1960-2000. Ayrıntı Yayınları. İstanbul, 2015. S. 619-1359.
13. Kişi Adları Sözlüğü. Türk Dil Kurumu. URL: http://www.317.gov.tr/index.php?option=com_kisidlari&view=kisidlari (дата звернення: 12.11.2018).
14. Nedir Ne Demek. NND Sözlük. URL: <http://www.nedirmedemek.com> (дата звернення: 12.11.2020).
15. Orhon O. S. Peri Kızıyla Çoban Hikayesi. Toplu Şiirler. *Everest Yayınları*. 2016. 262 s.
16. Özcan N. Anadolu hâlk hikayesi «Ferhat ve Şirin» ile Şâhî'nin "Ferhâdnâme"sinin karşılaştırılması. URL: https://archive.org/stream/HninFerhadnamesi/1312-Sahinin_Ferhadnamesi-Inceleme-Metin-Nurgul_Uzcan-2007-842s_djvu.txt (дата звернення 12.11.2020).

REFERENCES

1. Karpenko O.Y. Conceptualization of proper names in a work of art URL: http://karpenko.in.ua/wp-content/uploads/2013/01/Karp_O6.pdf (access date 12.11.2020).
2. Pyshnokha O.A. Ethnocultural vocabulary in the works of the Turkish poet N.F. Chamlibel. Language and culture: science. magazine. Kyiv: Ed. house of Dmitry Burago, 2016. Issue. 19. T. I (181). Pp. 196-202.
3. Pyshnokha O.A. Functioning of ethnocultural vocabulary in Turkish poetry of the XX century: dissertation abstract.... Cand. Philol. Sciences: 10.02.13 / O.A. Pishnokha. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv, 2020. 18 p.
4. Pyshnokha O.A., Pokrovskaya I.L. Anthroponyms as important quanta of ethnocultural information (on the material of the Turkish language) // Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: philological. Issue 39 volume 2. Odessa, 2019. S. 132-135.
5. Pyshnokha O.A., Pokrovskaya I.L. Precedent names in modern Turkish poetry. Anthroponyms as important quanta of ethnocultural information (on the material of the Turkish language): science. spring International Humanities. un-tu. Series: Philological. Odessa, 2019. Vip. 39, v. 2. pp. 132-135.
6. Encyclopedia of mythology. URL: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_mythology/3411/ОГУЗ (access date 10.05.2017).

The Functioning of Anthroponyms in Turkish Poetry in the Early 20th Century

O. A. Virnyk

Abstract. The article is devoted to the research of anthroponyms in the language of Turkish poetry at the beginning of the 20th century and the functions they perform in the literary text. The research is carried out on the material of the poetry of Turkish poets of the early 20th century (E. B. Koryuurek H. F. Ozansoy, Yu. Z. Ortach, O.S. Orkhon, F. N. Chamlibel). Over the past few years, the focus of linguistic research has been on vocabulary that reflects the cultural and ethnic characteristics of a particular nation, its understanding and perception of the world. Anthroponyms are an important linguistic-stylistic means of national or regional identification of characters and often characterize the level of national linguistic consciousness of denotates, the analysis of which is in the field of topical issues of cultural linguistics. The names of people are simultaneously in the linguistic and cultural planes, they store in themselves certain social information (nationality, religion, origin, etc.), in addition, they often have a certain emotional load, associations with real people who once lived, or with mythical characters known or popular among the carriers of this ethnoculture. In Turkish poetry of the early 20th century, vocabulary marked with a characteristic cultural component is often found, the knowledge of which allows the reader to understand and fully feel the flavor of the Turkish language and culture. In this study, as an example of such vocabulary, anthroponyms and their functions in a literary text are analyzed. The article provides relevant examples of anthroponyms, their translation, sources of origin, historical prerequisites for the formation of such names, as well as an analysis of the connotations they have for the Turkish recipient. In poetry of the early twentieth century anthroponyms are largely represented by the names of the characters of classical literary works (*Leila, Majnun, Asli, Kerem, Shirin* and *Farhad*), the names of the Turkic rulers (*Oguz Khan, Sultan Mehmed II Fatih, Abdulmejid*), the names of the Byzantine emperors (*Constantine, Yustami*) Ottoman Empire (*Zaganos Pasha, Turhan Bey, Ulubaitly Hasan, Karadzha Pasha*), the names of famous figures (*Nedim, Fuzuli, Nefi, Sinan*), among which the most frequent is *Ataturk*, names associated with religions (*Yunus, Ali, Abel and Cain, Khidr, Ilyas, Jesus, Muhammad, Moses*, etc.), as well as symbolic names and ethnonyms. As a result of research on the material of poetry, it was proved that anthroponyms in Turkish poetry of the early 20th century perform various functions in a literary text, reflect the value priorities of speakers of the Turkish language and culture, and are means of reconstructing the worldview of the Turkish ethnos. Studying anthroponyms and symbols that are encoded in them, we achieve an understanding of a huge layer of contextual information, phenomena that contain the cultural and historical specifics of the nation, which is a fundamental factor in understanding national consciousness, mentality and provides undeniable assistance in building a constructive dialogue with native speakers of the Turkish language.

Keywords: cultural and linguistic competence, onomastics, proper names, anthroponyms, onomastic space, Turkish poetry, intertextuality, cognitive base, ethnos, national consciousness.